

Omgaan met armoede in de klas

Misschien merk je dat leerlingen opgroeien in armoede. Bijvoorbeeld omdat ze geen lunch mee naar school nemen of te kleine schoenen dragen. Wat kun je als leerkracht doen als je je daar zorgen over maakt?

1. Steunen en een luisterend oor bieden

Opgroeien in armoede kan voor kinderen problemen en zorgen meebrengen. Als leerkracht kun je armoede niet oplossen. Je kunt deze kinderen wel steunen door goed les te geven en te zorgen voor een veilige en stimulerende omgeving in de klas. Veel kinderen vinden het fijn om met een volwassene buiten het gezin te praten over hun zorgen. Je kunt hen daarvoor een luisterend oor bieden. Samen kun je oplossingen proberen te vinden voor alledaagse problemen op school die het gevolg zijn van armoede. Bijvoorbeeld door te zorgen voor een lunch op school.

2. Armoede signaleren

Geldzorgen veroorzaken stress voor ouders en kinderen. Langdurige stress heeft vervelende gevolgen voor het welbevinden, de gezondheid en de leerprestaties <https://www.nji.nl/armoede-en-geldzorgen/invloed-op-schoolprestaties> van kinderen. Daarom is het belangrijk om armoede in een vroeg stadium te signaleren. Maar armoede is niet altijd zichtbaar. Vaak proberen gezinnen hun situatie juist voor de buitenwereld te verbergen. Wees daarom alert op signalen van armoede in je contacten met ouders en leerlingen. Achterin de Handreiking omgaan met armoede op scholen <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/02/12/handreiking-omgaan-met-armoede-op-scholen> staat waaraan je armoede bij een kind, jongere of ouder kunt herkennen.

Signalen bij kinderen en jongeren

- Slecht passende kleding, zoals te kleine schoenen, of geen winterjas of gymkleding.
- Gedrags- en ontwikkelingsproblemen, bijvoorbeeld moeite met concentratie.
- Een stille of teruggetrokken houding of juist een kort lontje.

Signalen bij ouders

- Niet betalen voor een schoolreisje of andere activiteiten.
- Niet meedoen met activiteiten op school.
- Gezondheidsklachten of psychische problemen.

Lastige momenten waren de feestdagen. Zoals het kerstontbijt op school. De kinderen moesten hiervoor zelf eten meenemen. Dat konden wij niet betalen, dus mijn dochter at dan niet mee.

Bedenk dat bepaald gedrag ook andere oorzaken dan armoede kan hebben. Praat daarom altijd met leerlingen of ouders om erachter te komen wat er speelt. Op de pagina [Opgroeien in armoede signaleren en bespreekbaar maken](https://www.nji.nl/armoede-en-geldzorgen/armoede-signaleren-en-bespreekbaar-maken) lees je meer over het herkennen van signalen en hoe je erover kunt praten. <https://www.nji.nl/armoede-en-geldzorgen/armoede-signaleren-en-bespreekbaar-maken>

3. Verwijzen naar hulp

Het verschilt per gemeente hoe de hulp aan gezinnen in armoede geregeld is. Ouders met geldzorgen kunnen voor hulp meestal terecht bij een wijkteam of een speciaal loket van de gemeente. Vraag de gemeente een overzicht van de beschikbare hulp, zodat je weet waar je ouders naar kunt verwijzen. Zorg dat ouders die je verwijst op de goede plek terechtkomen en weten wat ze daar kunnen verwachten.

Wijzen op de beschikbare hulp is niet altijd voldoende. Veel ouders durven niet zomaar naar het nummer te bellen van een hulpinstantie. Het kan helpen om voor te stellen voor hen te bellen of samen te bellen. Misschien kan op jouw school ook de [brugfunctionaris](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/subsidieregeling-brugfunctionaris)

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/subsidieregeling-brugfunctionaris> , intern begeleider of schoolmaatschappelijk werker dit oppakken.

4. Plannen maken met de hele school

Het is belangrijk om als school een aanpak te hebben voor het signaleren en bespreekbaar maken van armoede en financiële stress. De school kan bijvoorbeeld schoolmaaltijden verzorgen of gratis activiteiten organiseren. Dat is een taak voor de schooldirectie, het schoolbestuur en de samenwerkingspartners van de school. Meer hierover lees je op de pagina [Hoe maak je armoedebeleid op school?](https://www.nji.nl/kansengelijkheid-in-het-onderwijs/hoe-maak-je-armoedebeleid-op-school) <https://www.nji.nl/kansengelijkheid-in-het-onderwijs/hoe-maak-je-armoedebeleid-op-school>

5. Leerlingen in armoede helpen

Op de volgende manieren kun je er als leerkracht voor zorgen dat leerlingen die in armoede opgroeien toch kunnen meedoen op school:

- Organiseer geen activiteiten waarvoor een financiële bijdrage van ouders wordt gevraagd. Denk als team bewust na over kosten die ouders maken voor een schoolreisje of om de verjaardag van de leerkracht te vieren in de klas.

- Geef ouders tips voor het maken van goedkope traktaties of vier iets in de klas zonder traktatie. GGD'en, JOGG en andere organisaties roepen in de campagne [Wie jarig is viert feest](#)

[externe link](#)

scholen op om jarigen niet meer te laten trakteren, maar hen juist in het zonnetje te zetten. [Stichting Jarige Job](#)

[externe link](#)

helpt kinderen uit gezinnen in een kwetsbare positie met een verjaardagsbox voor het vieren van een verjaardag thuis en op school.

- Voorkom dat kinderen aan het einde van het schooljaar dure cadeaus voor je meenemen. Vertel ouders dat leerkrachten ook blij zijn met bijvoorbeeld tekeningen of een lied. En zeg dat het niet erg is als het niet lukt om een cadeau te geven. Op Scholengroep OPRON in Midden-Groningen mogen leerlingen in plaats van een cadeau een bloem meenemen uit de winkel, hun tuin of de pluktuin van de school.
- Organiseer een middag op school om surprises te maken met materiaal van de school.
- Zet een weggeefkast op school voor het anoniem uitwisselen van spullen. Op basisschool De Regenboog in Zoetermeer doen ze dat met kleding, verzorgingsproducten, speelgoed en gymspullen. Ouders en kinderen kunnen hier spullen brengen en meenemen.